

HOOFDSTUK DRIE

De jager

Blijf staan

Na enige tijd dacht Yudhishthira, de koning van de dharma, terug aan wat de muni hem had opgedragen. Hij nam Arjuna terzijde, glimlachte naar hem en legde zijn hand op hem.

'Bhishma, Drona, Kripa, Karna en Ashvatthama, de zoon van Drona, beheersen de hele boogkunst, met haar vier delen,' zei hij. 'Ze kennen de wapens van Brahma, van de goden en van de asura's, hoe je ze gebruikt en hoe je ze afweert, en hoe je alle wapens hanteert. De zoon van Dhritarashtra heeft ze allemaal voor zich gewonnen, en hij gedraagt zich tegenover hen als tegenover zijn leraren. Als het zover is, zullen ze hem al hun kracht geven. Nu volgt de hele aarde Duryodhana, met haar dorpen en steden, haar zeeën, wouden en mijnen. Jij bent onze toevlucht. Op jou rust onze last.

Ik zie wat er nu moet gebeuren. Ik heb van Vyasa een geheime leer gekregen. Wie haar goed gebruikt, voor hem wordt de hele wereld helder. Neem die heilige kennis in je op, met al je aandacht, en wacht dan, op de juiste tijd, op de gunst van de goden. Leg je toe op felle ascese. Ga met je boog, je pantser en je zwaard, als een muni vol kracht, naar het noorden, en wijk voor niemand. Alle goddelijke wapens zijn bij Indra, Arjuna. Lang geleden, toen ze bang waren voor Vritra, hebben de goden hun kracht aan Indra gegeven, en daar vind je ze

allemaal bij elkaar. Zoek je toevlucht bij Indra: hij zal je de wapens geven. Laat je wijden, en vertrek vandaag nog om Indra te zien.'

Toen gaf Yudhishthira, de oudste, hem die kennis door, volgens de regel. Arjuna liet zich wijden en hield zijn woorden, zijn lichaam en zijn geest in bedwang, en zijn broer gaf hem verlof om te gaan. Op het bevel van de koning van de dharma nam hij zijn boog, de Gandiva, en zijn twee kokers die nooit leeg raakten. Hij trok zijn pantser aan, bond zijn armschermen om en zijn vingerbeschermers van leguanenleer, en hij bracht een offer in het vuur. Hij gaf de brahmanen gouden munten en liet hen heilwensen over hem uitspreken. Met zijn boog in de hand stond hij klaar om te vertrekken, om de zonen van Dhritarashtra te doden. Hij zuchtte en keek omhoog.

De brahmanen, de siddha's en de wezens die niemand ziet, zagen hem zo staan, en ze zeiden: 'Zoon van Kunti, krijg snel wat je in je hart wenst.' De brahmanen wensten hem de overwinning: 'Bereik wat je wilt. Laat de overwinning de jouwe zijn.'

Hij liep als een leeuw, met dijen als de stammen van salabomen, en alle ogen gingen met hem mee. Draupadi zei tegen hem:

'Alles wat Kunti voor je wenste toen je geboren werd, Arjuna, laat dat allemaal van jou zijn, en ook wat je zelf wenst. Laat niemand van ons ooit nog in een geslacht van kshatriya's geboren worden. Ik buig altijd voor de brahmanen, die niet van de strijd hoeven te leven. Mijn grootste verdriet was dat Duryodhana me in de vergadering van de koningen zag en lachend "koe" tegen me zei, en dat hij daar nog veel meer zei wat niet te zeggen was. Maar dit verdriet, nu jij weggaat, is groter. Je broers zullen, als ze 's nachts wakker liggen, over je heldendaden praten, en daar zullen ze troost in vinden. Als je lang wegblijft, Arjuna, vinden we geen vreugde meer in iets wat we hebben, niet in onze rijkdom, niet in ons leven. Ons geluk en ons leed, ons leven en onze dood, ons rijk en onze macht: alles ligt bij jou. Ik neem afscheid van je, zoon van Kunti. Ik wens je alle goeds. Je moet dit doen tegen machtige vijanden: ga snel, zonder hindernis, en win. Ik buig voor de Beschikker. Ga, en blijf gezond. Ik wens dat de godinnen je onderweg beschermen, Uma, Lakshmi en Sarasvati en de anderen, omdat je je oudste broer eert en doet wat hij zegt. Ik zoek mijn toevlucht bij de Vasu's, de Rudra's en de Aditya's, bij de Maruts en bij alle scharen van goden, om je te behoeden. Ik wens dat je veilig blijft voor de wezens van de lucht, van de aarde en van de hemel van de goden, en voor alle andere die je de weg versperren.'

Arjuna liep rechtsom om zijn broers en om Dhaumya heen, nam zijn mooie boog en vertrok. Waar hij ging, gingen alle wezens voor hem opzij. Hij was verbonden met de yoga die naar Indra leidt, en hij was vol kracht. Op één dag bereikte hij de heilige berg, want door de yoga ging hij zo snel als de gedachte, als de wind. Hij trok over de Himalaya en over de Gandhamadana, en dag en nacht, zonder moe te worden, ging hij door onbegaanbare streken.

Bij de Indrakila, een berg nog verder naar het noorden, bleef hij staan, en uit de lucht klonk een stem: 'Blijf staan!' Hij keek om zich heen en zag aan de voet van een boom een asceet, geelbruin en mager, met zijn haar in strengen samengekoekt, en de man straalde van de glans van een brahmaan.

De grote asceet zag Arjuna daar staan. 'Wie ben jij, jongen,' zei hij, 'dat je hier komt met je boog, je pantser en je pijlen, met je zwaard en je armschermen omgebonden, alsof je de dharma van de kshatriya's volgt? Hier hoef je geen wapens te gebruiken. Dit is de woonplaats van rustige brahmanen, asceten die hun woede en hun vreugde hebben bedwongen. Hier heb je niets aan een boog, en er wordt hier nooit gestreden. Leg die boog neer, jongen. Je hebt het hoogste doel bereikt.'

De brahmaan bleef het zeggen, alsof hij een gewoon mens voor zich had. Maar hij kreeg Arjuna niet van zijn stuk, zo vast was zijn besluit. Toen lachte de brahmaan. 'Ik wens je het goede, Arjuna. Kies een gunst. Ik ben Indra.'

Arjuna vouwde zijn handen en boog. 'Dit is wat ik wens, en geef me dit als gunst: ik wil van u alle wapens leren kennen.'

'Wat heb je aan wapens, Arjuna, nu je hier bent?' zei Indra. 'Kies genot, kies werelden. Je hebt het hoogste doel bereikt.'

'Ik wil geen werelden en geen genot, en geen godschap, en geluk al helemaal niet. Ik wil niet eens de heerschappij over alle onsterfelijken, koning van de goden. Als ik mijn broers in het woud achterlaat en mijn vijandschap niet vereffen, ben ik voor altijd te schande, in alle werelden.'

Indra antwoordde zacht. 'Wanneer je Shiva ziet, die over alle wezens heerst, met zijn drie ogen en zijn drietand, dan geef ik je alle goddelijke wapens, kind. Doe je best om de hoogste god te zien. Als je hem gezien hebt, zoon van Kunti, ga je volmaakt naar de hemel van de goden.'

Toen verdween Indra. Arjuna bleef daar, in yoga verzonken.

Vier maanden

'Brahmaan,' zei koning Janamejaya tegen Vaishampayana, 'ik wil uitvoerig horen hoe Arjuna, die nooit iets slechts deed, de wapens heeft gekregen. Hoe ging hij, zo vol vuur, zonder angst het woud in waar geen mensen wonen, en wat deed hij daar al die tijd? Hoe heeft hij Shiva tevreden gesteld, de verheven Sthanu, en de koning van de goden? Arjuna heeft eens met Bhava gevochten, met Shiva zelf, zeggen ze, een gevecht als geen ander. Toen de zonen van Pritha het hoorden, beefden hun harten, hoe dapper ze ook waren, van neerslachtigheid, van vreugde en van verwondering. Vertel me alles wat Arjuna daar gedaan heeft. Ik zie in Jishnu, de overwinnaar, zelfs niet het kleinste wat te laken valt.'

'Dat zal ik u vertellen, koning,' zei Vaishampayana, 'het grote, wonderlijke verhaal dat van de goden komt: hoe de zoon van Pritha de god van de goden met de drie ogen ontmoette, en hoe hij zijn lichaam aanraakte.'

En Vaishampayana vertelde verder.

Arjuna was vastberaden en had haast, want hij had besloten tot ascese. Het woud waarin hij helemaal alleen was gegaan, was leeg van mensen en vol doornen, met bloemen en vruchten, vogels en kudden dieren, en siddha's en charana's kwamen er. Bij zijn intocht hadden er in de lucht schelpen en trommels geklonken. Er was een dichte regen van bloemen op de aarde gevallen, en een net van wolken had zich overal uitgespreid en hem schaduw gegeven.

Op de rug van de Himalaya, dicht bij de grote berg, woonde hij nu. Hij zag er bomen in bloei, vol vogels, en rivieren met veel draaikolken, blauw als lapis lazuli, met heilig water, koel en helder. Ganzen en eenden, kraanvogels, kokila's, reigers en pauwen lieten er hun stem horen.

Daar begon hij, met al zijn vuur, aan een felle ascese. Hij kleedde zich in kusagras en droeg een hertenhuid en een staf. De eerste maand at hij alleen vruchten, telkens na drie volle nachten. De tweede maand at hij na tweemaal zo veel tijd. De derde maand at hij maar eens in de veertien dagen, en dan dorre bladeren die op de grond gevallen waren. De vierde maand leefde hij van lucht. Hij stond met zijn armen omhoog, zonder op iets te steunen, op de toppen van zijn tenen. Doordat hij zich zo vaak baadde, kreeg zijn haar, dat in strengen was samengekoekt, de kleur van de bliksem en van de lotus.

Toen gingen alle grote rishi's naar Shiva, de god die de boog Pinaka draagt, de blauwkelige. Ze bogen voor hem, stemden hem gunstig, en vertelden hem

wat Arjuna deed. ‘Die zoon van Pritha zit op de rug van de Himalaya en doet een ascese zo zwaar dat niemand er het einde van ziet, zo zwaar dat de windstreken ervan roken. Wij weten niet wat hij wil, god van de goden. Hij verhit ons allemaal. Houd hem tegen.’

Shiva, die over zijn scharen heerst, gaf hun antwoord. ‘Ga snel terug, en wees blij. Maak jullie om Arjuna geen zorgen. Ik weet welk voornemen er in zijn hart leeft. Hij verlangt niet naar de hemel van de goden, niet naar macht en niet naar een lang leven. Wat hij wil, doe ik vandaag nog.’

De rishi’s gingen terug naar hun hermitages.

De jager

Toen alle rishi’s weg waren, nam Shiva, de verheven god die de Pinaka in de hand houdt en al het kwaad vernietigt, de gedaante aan van een Kirata, een man van het jagersvolk uit de bergen. Hij straalde als een boom van goud, en hij was zo groot als een tweede Meru. Hij greep een prachtige boog en pijlen, en vol gloed kwam hij omlaag. Bij hem was de godin Uma, zijn vrouw, in dezelfde dracht als hij, en een vrolijke stoet van de gana’s, de scharen die Shiva volgen, in allerlei gestalten, en duizenden vrouwen, allemaal als Kirata’s verkleed.

In één ogenblik werd het in het hele woud stil. De bronnen ruisten niet meer en de vogels zwegen.

De Kirata kwam dicht bij Arjuna, en daar zag hij iets vreemds: een daitya, een zoon van Diti, die Muka heette, had de gedaante van een zwijn aangenomen en loerde op Arjuna om hem te doden. Arjuna pakte de Gandiva en zijn pijlen, spande zijn boog en liet de pees dreunen. ‘Ik ben hier gekomen en ik heb je niets gedaan,’ zei hij tegen het zwijn, ‘en jij wilt me doden. Daarom stuur ik jou eerst naar het huis van Yama.’

Arjuna stond op het punt te schieten, maar de Kirata hield hem tegen. ‘Op dat dier, zo donker als een regenwolk, had ik het eerst gemunt!’

Maar Arjuna stoorde zich niet aan die woorden en schoot. Ook de Kirata schoot, op hetzelfde doel. De twee pijlen troffen tegelijk het brede, rotsharde lijf van Muka, met een klap als van de bliksem op een berg. Muka stierf, en terwijl hij stierf, nam hij weer zijn rakshasa-gedaante aan.

Toen zag Arjuna de man die straalde als goud, met al die vrouwen om zich heen, en hij lachte en zei: ‘Wie ben jij, dat je met een stoet vrouwen door dit

lege woud zwerft? Ben je hier niet bang, jij met je glans van goud? En waarom heb je op mijn dier geschoten? Die rakshasa kwam hier, en ik had hem het eerst. Of je het nu uit lust deed of uit minachting, je komt hier niet levend vandaan. Wat je me vandaag hebt aangedaan, is tegen de dharma van de jacht. Daarom neem ik je je leven, bergbewoner.'

De Kirata antwoordde met een zachte stem: 'Om mij hoef je niet bang te zijn, held. Dit land, dit woud, is altijd onze woonplaats geweest. Maar waarom heb jij gekozen om hier te wonen, waar het zo hard is? Wij wonen in dit woud vol dieren, maar jij, rijk aan ascese, je bent teer en een zacht leven gewend: hoe kun jij alleen door dit lege land zwerven?'

'Op de Gandiva vertrouw ik,' zei Arjuna, 'en op mijn pijlen, en zo woon ik in dit grote woud als een tweede zoon van Agni. En dit wezen, dat de gedaante van een dier had aangenomen, een rakshasa die mij kwam doden, heb ik gedood.'

'Ik heb hem eerst geraakt,' zei de Kirata, 'met de pijlen van mijn boog, en daar ligt hij. Hij was mijn doel, hij was van mij, en door mijn schot is hij gestorven. Je moet je eigen fouten niet op een ander schuiven, alleen omdat je trots bent op je kracht. Mij is onrecht gedaan, dwaas, en je komt hier niet levend vandaan. Sta stil, ik schiet mijn pijlen op je. Doe je best, met al je kracht, en schiet jij ook.'

Arjuna werd woedend en schoot zijn pijlen op hem af. De Kirata ving ze op, blij, en riep: 'Meer! Meer, dwaas! Schiet je scherpste pijlen, die door de kwetsbaarste plekken heen gaan!' Toen liet Arjuna een stortbui van pijlen op hem los, en de Kirata ving ook die op en bleef staan, onbeweeglijk als een berg, met een lichaam zonder één wond.

'Prachtig! Prachtig!' riep Arjuna. 'Deze man met zijn tere ledematen, die op de top van de Himalaya woont, vangt de pijlen van de Gandiva op zonder te wankelen. Wie is dit? Een god? Rudra zelf? Een yaksha? De koning van de goden? Op deze berg komen de goden bij elkaar. Behalve de god met de Pinaka kan niemand de kracht verdragen van de duizenden pijlen die ik afschiet. Maar of het een god is of een yaksha: als het een ander is dan Rudra, stuur ik hem met mijn scherpe pijlen de dood in.'

Hij schoot opnieuw, honderden pijlen, die alles doorboren, en ook die ving de Kirata op. Opeens waren Arjuna's pijlen op. Hij zag het en schrok. Hij dacht aan Agni, de god van het vuur, die hem lang geleden, in het Khandava-woud, de twee kokers had gegeven die nooit leeg raakten. Wat moet ik nu nog met

mijn boog afschieten, dacht hij, nu mijn pijlen op zijn? Wie is deze man, die al mijn pijlen opslokt? Ik zal hem met het uiteinde van mijn boog bewerken, zoals je een olifant met de punt van een speer bewerkt, en hem naar het huis van Yama sturen, die de strafstaf draagt.

Hij greep de Kirata met het uiteinde van zijn boog, trok hem met de pees naar zich toe en sloeg hem met zijn vuisten. Hij vocht met de boog, en ook die goddelijke boog slokte de Kirata op. Nu stond Arjuna daar zonder boog, met zijn zwaard in de hand. Hij wilde een einde aan het gevecht maken en stormde op hem af. Met alle kracht van zijn armen sloeg hij zijn scherpe zwaard op het hoofd van de Kirata, een zwaard dat zelfs door rotsen niet werd tegengehouden. Maar toen het zijn hoofd raakte, sprong het in stukken.

Daarna vocht hij met bomen en met stenen, en de Kirata ving de bomen op en ook de stenen. Met rook uit zijn mond sloeg Arjuna met zijn vuisten op hem in, en de Kirata sloeg terug met harde vuisten. Het knetterde en kraakte toen hun vuisten elkaar troffen. Het werd een groot gevecht met de armen, zoals het gevecht van Vritra met Indra.

Arjuna wierp zich met zijn borst op de Kirata, en de Kirata sloeg met kracht terug. Van het pletten van hun armen en het schuren van hun borsten kwam er vuur in hun ledematen, met gloeiende kolen en rook. De Kirata drukte hem samen, hem die al zo was samengedrukt, en in zijn woede overmeesterde hij hem met zijn vuur en verduisterde zijn geest. Arjuna's ledematen waren zo geplet dat hij leek op een bal vlees. Hij kon niet meer ademen, zo vast werd hij gehouden. Hij viel neer, bewusteloos.

Toen was Bhava tevreden.

Arjuna kwam weer bij en stond op, zijn lichaam overdekt met bloed, vol pijn. Hij zocht zijn toevlucht bij de verheven god met de Pinaka, bij wie iedereen zijn toevlucht zoekt. Hij maakte een altaartje van klei, en hij vereerde Bhava met een krans van bloemen. En toen zag hij die krans op het hoofd van de Kirata. Hij viel aan zijn voeten. De god zag hoe verbaasd hij was en hoe zijn lichaam door de ascese was weggeteerd, en met een stem die dreunde als de wolken zei hij:

'Arjuna, ik ben tevreden over je, over wat je gedaan hebt, want niemand doet je dat na. Om je moed en je standvastigheid is geen kshatriya je gelijke. Je vuur en je kracht zijn vandaag gelijk aan de mijne. Kijk naar mij. Ik geef je het oog. Je was vroeger een rishi. Je zult al je vijanden in de strijd verslaan, ook alle

bewoners van de hemel van de goden. En ik zal je een wapen van mij geven dat niemand kan tegenhouden. Jij kunt het meteen dragen.'

Nu zag Arjuna hem, Shiva, de grote god, die op de bergen woont, met de drietand in zijn hand, stralend, met de godin bij zich. Hij liet zich op zijn knieën vallen, boog zijn hoofd tot op de grond en smeekte om zijn gunst.

'U die uw haar in een knot draagt, u die over alle wezens heerst, u die Bhaga, een van de Aditya's, de ogen uitstak: vergeef mij mijn misstap, verheven Shankara. Ik ben naar deze grote berg gekomen omdat ik u wilde zien, god van de goden, naar deze berg die u lief is, de beste woonplaats van de asceten. Ik smeek om uw gunst, verheven god voor wie alle wezens buigen. Laat dit mij niet als misstap worden aangerekend, Mahadeva, dat ik uit al te grote overmoed, zonder te weten wie u was, met u heb gevochten. Ik zoek mijn toevlucht bij u. Vergeef het mij, Shankara.'

Shiva lachte. Hij pakte Arjuna bij zijn arm en zei: 'Het is vergeven.' Hij sloeg zijn armen om hem heen, en daarna zei hij:

'In een vroeger lichaam was je Nara, met Narayana als metgezel. In Badari heb je tienduizenden jaren een felle ascese gedaan. In jou en in Vishnu, de hoogste van alle wezens, is het hoogste vuur, en jullie twee dragen met jullie vuur de wereld. Toen Indra tot koning van de goden werd gewijd, hebben jij en Krishna met een grote boog die dreunde als een onweerswolk de danava's gestraft. Dit is die Gandiva, die bij jouw hand past, Arjuna. Ik had hem met mijn begoocheling opgeslokt. Ook je twee kokers zullen weer nooit leeg raken, en je lichaam zal zonder ziekte zijn. Ik ben tevreden over je en over je moed. Kies van mij een gunst, wat je maar wilt. Er is geen man zoals jij, niet onder de stervelingen en niet in de hemel van de goden, en van de kshatriya's ben jij de eerste.'

'Verheven god met de stier in uw vaandel,' zei Arjuna, 'als u mij uit vreugde mijn wens wilt geven, dan wens ik dat goddelijke wapen, de Pashupata, dat het hoofd van Brahma heet, het wapen van Rudra, dat aan het einde van een tijdperk de hele wereld vernietigt. Daarmee wil ik het in de grote strijd opnemen tegen Karna, Bhishma, Kripa en Drona, en ze door uw gunst verslaan. Daarmee wil ik in de strijd de danava's verbranden en de rakshasa's, de geesten, de pishacha's, de gandharva's en de naga's. Als men het met een mantra oproept, komen er duizenden speren uit voort, knotsen om van te huiveren en pijlen als gifslangen. Daarmee wil ik vechten tegen Bhishma en Drona en Kripa, en tegen de zoon van een suta, die altijd harde woorden spreekt. Dat is mijn eerste

wens, verheven god, u die Bhaga de ogen uitstak: dat ik door uw gunst tegen hen opgewassen ben.'

'Ik geef je mijn geliefde wapen, de Pashupata,' zei Shiva. 'Jij kunt het dragen, loslaten en terugroepen. Zelfs Indra kent het niet, Yama niet, de koning van de yaksha's niet, Varuna niet en Vayu niet: hoe zouden mensen het dan kennen? Maar je mag het nooit overhaast op een mens loslaten, Arjuna. Als het neerkomt op iemand met weinig vuur, verbrandt het de hele wereld. Er is niemand in de drie werelden, niets wat beweegt en niets wat stilstaat, dat het niet kan doden. Men laat het los met de geest, met het oog, met het woord en met de boog.'

Arjuna reinigde zich haastig. Met al zijn aandacht omvatte hij de voeten van de god die over alles heerst en zei: 'Leer het mij.'

Shiva leerde hem het wapen, met het geheim hoe je het terugroept. Het wapen stond bij Arjuna klaar, als de Dood in een gestalte, zoals het bij Shiva zelf klaarstaat, en Arjuna nam het blij aan. De aarde beefde, met haar bergen, wouden en bomen en met haar zeeën. Schelpen en trommels klonken, duizenden pauken, en er sloeg een geweldige donder. Goden en danava's zagen het wapen vlammen, in een gestalte, naast Arjuna. En wat er in Arjuna's lichaam aan onheil was, verdween allemaal toen de god met de drie ogen hem aanraakte.

'Ga naar de hemel van de goden,' zei de god, en Arjuna boog zijn hoofd, vouwde zijn handen en keek naar hem. Toen gaf Shiva, de man van Uma, aan Arjuna de grote boog Gandiva, de boog die daitya's en pishacha's doodt. En de god verliet met Uma de berg, met zijn witte hellingen, zijn dalen en grotten, waar vogels en grote rishi's komen, en ging de lucht in.

. . .

HOOFDSTUK DRIE van *De wapens van de goden*, boek 4 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/de-jager/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *De hoeders van de wereld*, staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/de-hoeders-van-de-wereld/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.